
Οι επιπτώσεις του Brexit στις αερομεταφορές και στον τουρισμό

2021/04/19 08:39 στην κατηγορία ΓΝΩΜΗ

Αν και τα φώτα της δημοσιότητας μονοπωλεί - για δεύτερη χρονιά - το αντίκτυπο του Covid -19 στις αερομεταφορές και στον τουρισμό, σημαντικές αναμένεται να είναι επίσης οι επιπτώσεις από την αποχώρηση της Μ. Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Το ιστορικό του Brexit ξεκίνησε με το δημοψήφισμα της 23ης Ιουνίου 2016, οπότε το 51,9% των Βρετανών ψήφισε υπέρ της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου (ΗΒ) από την ΕΕ, η οποία προβλεπόταν αρχικά για τις 29 Μαρτίου 2019.

Τελικά, πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2020, έπειτα από τρεις αναβολές της ημερομηνίας εξόδου και τρεις παρατάσεις που δόθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο από την ΕΕ. Η Συμφωνία Αποχώρησης (Withdrawal Agreement) περιλαμβάνει έξι Κεφάλαια και τρία Πρωτόκολλα και προβλέπει ενδεκάμηνη μεταβατική περίοδο (1.2.2020 - 31.12.2020), που θα επέτρεπε στις δύο πλευρές να προσαρμοστούν στην νέα πραγματικότητα και να υιοθετήσουν συμφωνίες για όλο το φάσμα των μελλοντικών τους σχέσεων.

Στην Ελλάδα, με το νόμο 4652 που ψηφίστηκε στις 23 Ιανουαρίου 2020 ρυθμίζονται τα βασικά θέματα εθνικής αρμοδιότητας που προκύπτουν από την θέση σε ισχύ της Συμφωνίας Αποχώρησης (δικαιώματα πολιτών, θέματα διαχωρισμού).

Στο νόμο περιλαμβάνονται επίσης πρόνοιες για την περίπτωση μη συμφωνίας αποχώρησης (σενάριο no deal) στον χρηματοπιστωτικό, τουριστικό, ασφαλιστικό και μεταφορικό τομέα. Από 1η Ιανουαρίου 2021 αναμένονται επομένως μεγάλες αλλαγές στις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Καθώς το ΗΒ θα βγει από την Ενιαία Αγορά και την τελωνειακή ένωση της ΕΕ, θα υπάρξουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στους τομείς του εμπορίου, των μεταφορών, των τελωνειακών διαδικασιών και των συνοριακών ελέγχων σε πρόσωπα και εμπορεύματα, καθώς και σε ζητήματα φορολογικά, υγειονομικά, φυτοϋγειονομικά, κτηνιατρικά κλπ.

Οι αλλαγές στις αερομεταφορές

Στις αερομεταφορές ειδικότερα, αναμένονται τροποποιήσεις στις διαδικασίες ελέγχου κατά την είσοδο και έξοδο επιβατών από τη Μ. Βρετανία, στους τελωνειακούς ελέγχους, στους δασμούς, ΦΠΑ και φόρους κατανάλωσης, στη μεταφορά μετρητών και ζώων συντροφιάς καθώς και στα δικαιώματα των επιβατών.

Το ενωσιακό δίκαιο σχετικά με τους ελέγχους προσώπων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ κάνει διάκριση μεταξύ των ελέγχων σε πολίτες της ΕΕ και σε υπηκόους τρίτων χωρών.

Από την ημερομηνία αποχώρησης, οι έλεγχοι στους οποίους θα υποβάλλονται οι υπήκοοι του Ηνωμένου Βασιλείου κατά την είσοδο στον χώρο Σένγκεν και κατά την έξοδο από τον χώρο αυτό, θα γίνονται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τους υπηκόους τρίτων χωρών.

Αυτό σημαίνει ότι οι διευκολύνσεις που παρέχονται στα σύνορα για τους πολίτες ΕΕ/ΕΟΧ/Ελβετίας σχετικά με τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας, δεν θα ισχύουν πλέον για τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου.

Συγκεκριμένα, οι Βρετανοί υπήκοοι κατά την (απευθείας) είσοδό τους στη χώρα μας, θα πρέπει να έχουν στην κατοχή τους έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο με λήξη δέκα ετών κατ' ανώτατο όριο και τουλάχιστον τριών μηνών μετά την προβλεπόμενη ημερομηνία αναχώρησης.

Για διαμονή μικρής διάρκειας στον χώρο Σένγκεν, οι υπήκοοι του ΗΒ θα υπόκεινται σε περιορισμούς, με ανώτατο όριο τις 90 ημέρες διαμονής εντός διαστήματος 180 ημερών.

Επιπλέον, από την ημερομηνία αποχώρησης, τα εμπορεύματα που εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της ΕΕ από το Ηνωμένο Βασίλειο υπόκεινται σε τελωνειακή επιτήρηση και μπορεί να υποβάλλονται σε τελωνειακούς ελέγχους σύμφωνα με την τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ. Οι αποσκευές και άλλα αγαθά που μεταφέρουν οι ταξιδιώτες που εισέρχονται στην ΕΕ από το ΗΒ θα υποβάλλονται σε τελωνειακούς ελέγχους.

Για τα προσωπικά είδη των ταξιδιωτών και ορισμένα άλλα αντικείμενα παρέχονται απαλλαγές από τους εισαγωγικούς δασμούς και τον ΦΠΑ και, κατά περίπτωση, από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης.

Επίσης, οι Βρετανοί δικαιούνται επιστροφή του ΦΠΑ που κατέβαλαν για εμπορεύματα που αγόρασαν κατά τη διαμονή τους σε χώρα της ΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι

προσκομίζουν τα εν λόγω εμπορεύματα στο τελωνείο κατά την αναχώρησή τους, μαζί με τα έγγραφα επιστροφής του ΦΠΑ.

Αναφορικά με τα ζώα συντροφιάς -σκύλους, γάτες και ικτίδες- που συνοδεύουν τους ταξιδιώτες που προέρχονται από το ΗΒ, τα ευρωπαϊκά διαβατήρια ζώων συντροφιάς που έχουν χορηγηθεί πριν από την ημερομηνία δεν θα είναι πλέον έγκυρα έγγραφα για ταξίδια σε οποιοδήποτε από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ.

Επιπλέον, το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει την εισαγωγή από τρίτες χώρες ορισμένων φυτών, φυτικών προϊόντων, και άλλων αντικειμένων, λόγω του φυτοϋγειονομικού κινδύνου που εμπεριέχουν.

Παρομοίως, απαγορεύεται η εισαγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης, όπως το κρέας, το γάλα και το τυρί, με ορισμένες εξαιρέσεις, όπως για παράδειγμα το παιδικό γάλα σε σκόνη, οι παιδικές και ειδικές τροφές ή ειδικά επεξεργασμένες ζωοτροφές για ζώα συντροφιάς που απαιτούνται για ιατρικούς λόγους.

Σχετικά με τη μεταφορά μετρητών, το δίκαιο της Ένωσης απαιτεί από τα πρόσωπα που εισέρχονται στην ΕΕ ή εξέρχονται από αυτή μεταφέροντας ποσά αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των 10.000 ευρώ (ή αντίστοιχα ποσά σε άλλα νομίσματα), σε μετρητά ή σε διαπραγματεύσιμους τίτλους στον κομιστή (ευκόλως μετατρέψιμους τίτλους όπως επιταγές εις τρίτον), να υποβάλλουν δήλωση στις τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους μέσω του οποίου εισέρχονται στην ΕΕ ή εξέρχονται από αυτή.

Τα δικαιώματα των επιβατών

Σημαντικό κεφάλαιο στις επερχόμενες αλλαγές, αποτελεί το ζήτημα των δικαιωμάτων των επιβατών. Το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει ένα σύνολο δικαιωμάτων για τους επιβάτες όχι μόνο αεροπλάνων, αλλά και πλοίων, λεωφορείων και πούλμαν και τρένων.

Τα δικαιώματα αυτά αφορούν την ενημέρωση, την επιστροφή ναύλων και την αλλαγή διαδρομής, την αποζημίωση, την αρωγή και φροντίδα, το δικαίωμα επανόρθωσης, και τα ειδικά δικαιώματα για άτομα με αναπηρία ή με μειωμένη κινητικότητα.

Από την ημερομηνία αποχώρησης, τα δικαιώματα των επιβατών στην ΕΕ δεν θα ισχύουν ενδεχομένως πλέον για τα ταξίδια μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, ή μπορεί να είναι περιορισμένα.

Ειδικότερα για τις αερομεταφορές, από την ημερομηνία αποχώρησης, τα δικαιώματα επιβατών αεροπορικών μεταφορών θα παύσουν να ισχύουν για πτήσεις με μη κοινοτικό αερομεταφορέα από αερολιμένα που βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο με προορισμό αερολιμένα που βρίσκεται στην ΕΕ.

Τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών που παρέχει το δίκαιο της ΕΕ θα εξακολουθήσουν ωστόσο να ισχύουν για πτήσεις που αναχωρούν από το Ηνωμένο Βασίλειο με προορισμό αερολιμένα που βρίσκεται στο έδαφος κράτους μέλους της ΕΕ-27, οι οποίες εκτελούνται από κοινοτικό μεταφορέα, καθώς και για πτήσεις που αναχωρούν από την ΕΕ-27 με προορισμό αερολιμένα που βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες εκτελούνται από οποιονδήποτε μεταφορέα.

Οι ταξιδιώτες θα πρέπει, επομένως, να γνωρίζουν ότι, ανάλογα με τον αερομεταφορέα που επιλέγουν, ορισμένα δικαιώματα των επιβατών που αναγνωρίζει το ενωσιακό δίκαιο δεν θα ισχύουν πλέον για πτήσεις με προορισμό την ΕΕ.

Το δίκαιο της Ένωσης που παρέχει συγκεκριμένα δικαιώματα στα άτομα με αναπηρία και στα άτομα με μειωμένη κινητικότητα που ταξιδεύουν αεροπορικώς δεν θα εφαρμόζεται πλέον στα αεροπορικά δρομολόγια τα οποία, από την ημερομηνία αποχώρησης.

Ωστόσο, ορισμένα δικαιώματα, όπως η παροχή συνδρομής από τους αερομεταφορείς, θα εξακολουθήσουν να ισχύουν για τους επιβάτες πτήσεων που αναχωρούν από αερολιμένα του Ηνωμένου Βασιλείου με προορισμό αερολιμένα της ΕΕ-27 εφόσον ο αερομεταφορέας που εκτελεί την πτήση είναι κοινοτικός αερομεταφορέας.

Οι εκτιμήσεις για τον αντίκτυπο του Brexit

Ο αντίκτυπος των παραπάνω νέων δεδομένων στον εισερχόμενο Βρετανικό τουρισμό δεν αναμένεται να είναι θετικός. Η πτώση της στερλίνας, που έχει φτάσει το 4,48% από το 2016 που έγινε το δημοψήφισμα για την έξοδο της Μ. Βρετανίας, αυξάνει την τιμή του συναλλάγματος για τους Βρετανούς, καθιστώντας «αλμυρά» τα τουριστικά πακέτα διακοπών.

Αν και δεν υπάρχει απαίτηση έκδοσης τουριστικής βίζας, η ανασφάλεια, η άγνοια, και μια γενικότερη ανωμαλία που αναμένεται στις μεταφορές και τις σχέσεις των πολιτών των δύο κρατών αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση της ροής των τουριστών, με σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι οι Βρετανοί τουρίστες αποτελούν τη δεύτερη μεγαλύτερη τουριστική αγορά για τη χώρα μας, με τα έσοδα από τη συγκεκριμένη αγορά να φτάνουν τα δύο δισ. ετησίως.

Οι επιπτώσεις αυτές αναμένονται ιδιαίτερα έντονες στα νησιά που παραδοσιακά

υποδέχονται το μεγαλύτερο όγκο της βρετανικής τουριστικής κίνησης. Στην Κρήτη και στη Ρόδο η Βρετανική αγορά κατέχει τη μερίδα του λέοντος, ενώ άμεσα επηρεάζεται και το νησί της Ζακύνθου, όπου περίπου δύο στους τρεις τουρίστες είναι Βρετανοί.

Τέλος, όσο θα εξελίσσεται η διαδικασία αποχώρησης της Μ. Βρετανίας από την Ε.Ε. και θα προχωρούν οι αναμενόμενες διαπραγματεύσεις για τη σχετική συμφωνία μεταξύ των δύο μερών, θα προκύπτουν νέα δεδομένα.

Σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ, είναι αναγκαίο όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να επιδείξουν ψυχραιμία και επαγγελματισμό, προωθώντας, με όσα μέσα διαθέτουν, τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας στη Βρετανική τουριστική αγορά.

Ελένη Παρασκευή Παράσχη,

Διδάκτωρ Τμ. Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστημίου Πατρών, Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, αναδημοσίευση από το Air Letter (τεύχος 18) της Ελληνικής Αεροπορικής Ένωσης